

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 26.6.2006
COM(2006) 316 galīgā redakcija

ZAĻĀ GRĀMATA

par pilsoniskās sabiedrības lomu Eiropas Savienības narkotiku apkarošanas politikā

(iesniegusi Komisija)

SATURS

1.	Konteksts.....	4
2.	Pilsoniskās sabiedrības jēdziens.....	5
3.	Komisijas līdzšinējā sadarbība ar pilsonisko sabiedrību.....	5
4.	Eiropas Savienības tiesību un politiskie pamatdokumenti narkotiku apkarošanas jomā	6
5.	Pilsoniskās sabiedrības interesenti narkotiku apkarošanas jomā	7
6.	Tālākvirzība: dažādas iespējas	7
6.1.	Pilsoniskās sabiedrības narkotiku apkarošanas forums.....	8
6.2.	Esošo tīklu tematiska sasaiste	9
7.	Secinājumi.....	9
PIELIKUMS - Piemēri, kas raksturo Komisijas sadarbību ar pilsonisko sabiedrību.		11

ZAĻĀ GRĀMATA

par pilsoniskās sabiedrības lomu Eiropas Savienības narkotiku apkarošanas politikā

Mērķis

Nelikumīgu narkotisko vielu ražošanas un patērēšanas pasaules mēroga ietekme ir viena no smagākajām problēmām, ar ko pašlaik sastopas pasaules sabiedrība un valdības. Tā iegūst slimības, noziedzības, korupcijas, politiskās un sociālās nestabilitātes veidolu un devalvē daudzas vērtības, ko ļaudis parasti uzskata par cienīgas un drošas dzīves sastāvdaļu.

Eiropas Savienības dalībvalstis arvien vairāk apzinās šo problēmu, kā arī to, ka ir nepieciešama ciešāka sadarbība un koordinācija narkotiku apkarošanas politikā, lai sasniegtu augstu pilsoņu drošības un sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, kas raksturo civilizētu sabiedrību un bez kura Eiropas Savienība zaudētu augsni, kurā tā sakņojas, un tā ir Eiropas pilsoniskā sabiedrība.

Šīs Zaļās grāmatas mērķis ir noskaidrot iespējas, kā tos, kurus vistiešāk skar narkotiku problēma, ciešāk iesaistīt ES līmeņa narkotiku apkarošanas politikas procesā atbilstoši tam, kā paredzēts ES Narkomānijas apkarošanas rīcības plānā 2005. —2008. gadam¹ un atspoguļots Eiropas pārredzamības iniciatīvā²; Komisija to veic, sākot plašas konsultācijas par to, kā Komisijas un pilsoniskās sabiedrības starpā organizēt strukturētu un nepārtrauktu dialogu šajā jautājumā un ar konstruktīvu ieteikumu palīdzību meklēt vērtības pievienošanas iespējas, lai sabiedrības īpašo pieredzi un zināšanas praktiski un ilgtspējīgi izmantotu ES līmeņa politikas veidošanas procesā. Šajā posmā galvenais mērķis ir īstenot minēto ieguldījumu attiecībā uz ES rīcības plāniem narkotiku jomā.

Šajā dokumentā mēģināts izklāstīt pašreizējo situāciju un ieskicēt nākotnes iespējas. Komisija aicina visus interesentus sniegt piezīmes un ieteikumus ne vēlāk kā līdz **2006. gada 30. septembrim**, norādot šādu adresi:

European Commission Directorate General for Justice Freedom and Security Unit C2 – Anti-Drugs Policy Coordination Unit, LX 46 1/88, 1049 Brussels, Belgium E-pasts: JLS-drugspolicy@cec.eu.int Fakss: +32-2-295 32 05

Saņemtos materiālus publicēs Komisijas tīmekļa vietnē tajā valodā, kurā tie iesniegti, un norādot autoru, ja vien attiecīgā persona nebūs vēlējusies saglabāt anonimitāti vai lūgusi konfidencialitāti attiecībā uz savu ieguldījumu. Komisija publicēs ziņojumu par saņemtajiem materiāliem un ierosinās turpmākos risinājumus, ko arī publicēs Komisijas tīmekļa vietnē.

¹ OV C 168, 8.7.2005.

² COM (2006) 194.

1. KONTEKSTS

Narkotiku izraisītais veselības apdraudējums, sociālie riski, kā arī noziegumi ir smaga sabiedrības problēma. Viedokļu aptauja liecina, ka narkotiku problēma tiek uzskatīta par būtisku ES risināmo problēmu³. ES ir pievērsusies tai kopš 1990. gadiem, izstrādājot narkotiku apkarošanas stratēģijas un to īstenošanas rīcības plānus. Pašreizējā narkotiku apkarošanas stratēģija aptver laika posmu no 2005. gada līdz 2012. gadam⁴ un to papildina rīcības plāns laika posmam no 2005. līdz 2008. gadam. Komisija katru gadu sniegs progresa pārskatus un – pirms ierosinās jauno 2009. – 2012. gada plānu – pašreizējā plāna galīgo novērtējumu.

ES stratēģija atspoguļo Eiropas narkotiku apkarošanas politikas modeļa pamatprincipus, un tie ir: līdzsvarota, integrēta un daudzpusēja pieeja, kurā vēršanās pret narkotiku piegādi un narkotiku pieprasījuma samazināšanas veicināšana tiek tverta kā savstarpēji papildinoša un vienlīdz svarīga rīcība. Stratēģija ir būtiska sastāvdaļa Hāgas programmā brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā⁵. ES stratēģijas mērķis ir sasniegt augstu veselības aizsardzības, sociālās izlīdzinātības un sabiedrības drošības līmeni.

ES narkotiku apkarošanas rīcības plāns 2005. -2008. gadam īpaši vērsts uz to, lai pastiprinātu pilsoniskās sabiedrības iesaisti, un tajā paredzēts, ka „Komisija izdod zaļo grāmatu par veidiem, kā sekmīgi sadarboties ar pilsonisko sabiedrību”⁶.

Pašreizējā (2005–2008) rīcības plāna sagatavošanas laikā ar īpašas tīmekļa vietnes palīdzību tika veikta neformāla konsultēšanās. Tās noslēguma secinājumos Komisija apņēmas narkotiku jomā veidot sadarbību ar pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu ilgtspējīgu viedokļu, pieredzes un labākās prakses apmaiņu starp dažādiem dalībniekiem un ļautu tiem sniegt savu ieguldījumu un saņemt atgriezenisku informāciju narkotiku jautājumos ES līmenī⁷.

Eiropas Parlaments savā ES narkotiku apkarošanas stratēģijas (2005-2012) ieteikumā aicināja pilsonisko sabiedrību, NVO, brīvprātīgās organizācijas un vispār sabiedrību, arī narkotiku lietotājus aktīvāk iesaistīties ar narkotikām saistīto problēmu risināšanā⁸. Pilsoniskās sabiedrības aktīvas līdzdalības nozīmi uzsvērusi arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESC).

Komisija 2006. gada janvārī organizēja konferenci, kurā tikās vairāk nekā simts pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, lai noskaidrotu konkrētos veidus, kā pilsoņu organizācijas ciešāk iesaistīt dažādās narkotiku apkarošanas politikas dimensijās ES līmenī. Galvenais šo diskusiju rezultāts bija 1) atziņa, ka, lai veiktu minēto uzdevumu, ir vajadzīgs ar pietiekamiem resursiem nodrošināts forums un 2) šādam forumam būtu reāli jāpārstāv pilsoņi un organizācijas, kuru viedokli tas paustu. Tika atzītas arī šā foruma pārstāvības noteikšanas

³ http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_en.pdf.

⁴ *Cordroque* 77, 22.11.2004.

⁵ Hāgas programma brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā, OV C 53, 3.3.2005.

⁶ Narkotiku apkarošanas rīcības plāna 3. mērķa 1. darbība.

⁷ http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/drugs/summary_contributions_en.pdf.

⁸ Eiropas Parlamenta ieteikums Padomei un Eiropadomei par ES stratēģiju narkotiku apkarošanai (2005. - 2012. gadam) (2004/2221(INI)).

grūtības. Dalībnieki arī aicināja pilsonisko sabiedrību ciešāk iesaistīties ES narkotiku apkarošanas politikas rīcības plāna īstenošanā un turpmāko prioritāšu noteikšanā⁹.

Grozītajā priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar kuru nosaka īpašu finanšu programmu narkotiku profilaktiskai apkarošanai un informēšanai laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam¹⁰, paredzēta pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana ES rīcības plāna īstenošanā un pilnveidošanā.

2. PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS JĒDZIENS

Nav vispārpieņemtas pilsoniskās sabiedrības definīcijas. Komisija parasti lieto šo apzīmējumu, lai norādītu uz plašu organizāciju loku, kuras pārstāv gan sociālos, gan ekonomikas dalībniekus. Tomēr šīs zaļās grāmatas aptvertā temata mērķiem izmantots šaurāks jēdziens, un tas ir Padomes horizontālās narkotiku problēmu grupas (*HDG*) tematiskajās debatēs 2005. gada septembrī ieteiktais definējums, saskaņā ar kuru pilsoniskā sabiedrība ir „asociatīva dzīves darbība telpā starp valsti un tirgu, ietverot indivīdu līdzdalību, kā arī nevalstisko, brīvprātīgo un sabiedrisko organizāciju darbības”¹¹. Ir svarīgi atzīmēt, ka jēdziens „pilsoniskā sabiedrība” ietver arī tos atsevišķos pilsoņus, kuri nepārprotami ir saistīti ar kādu sabiedrisku jomu vai sniedz tajā ieguldījumu.

Kaut gan dalībvalstīm ir galvenā nozīme pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšanā vai virzīšanā, tomēr arvien pieaug ES līmeņa nozīmība. Jaunākās tendences skaidri liecina, ka ES efektivitātē un pat atzīšanā izšķiroša nozīme ir Eiropas pilsoņu līdzdalībai¹². Galvenie pilsoniskās sabiedrības iesaistes mērķi ir:

- ar praktiskiem ieteikumiem atbalstīt politikas formulēšanu un īstenošanu;
- nodrošināt efektīvu divvirziena informācijas plūsmu;
- veicināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbību ar tīmekļa palīdzību.

Pilsoņi var līdzdarboties dažādos politikas veidošanas procesa posmos. Pilsoniskā sabiedrība var stiprināt valdības legimitāti un atbildību, uzlabot informācijas plūsmu un likt sadzirdēt tos sabiedrības politikas skartos, ko citādi varētu nesaklausīt.

3. KOMISIJAS LĪDZŠINĒJĀ SADARBĪBA AR PILSONISKO SABIEDRĪBU

Ciešāka sadarbība ar pilsonisko sabiedrību ir Eiropas pārvaldības attīstības sastāvdaļa un veids, kā to tuvināt pilsoņiem¹³. Šādas sadarbības noteikumi ir izklāstīti dažādos Komisijas dokumentos.

⁹ Skatīt http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/information_dossiers/drugs_conference_06/index_en.htm.

¹⁰ COM (2006) 230, galīgā redakcija, 24.5.2006.

¹¹ *Cordroque* 80, 30.11.2005.

¹² COM(2006) 35, galīgā redakcija.

¹³ COM(2001) 428, galīgā redakcija.

Komisijas pievēršanās pilsoniskai sabiedrībai un citām interešu grupām pirmoreiz oficiāli izteikta 1992. gada paziņojumā „Atklāts un strukturēts dialogs starp Komisiju un īpašām interešu grupām”¹⁴, kur atklātums un vienlīdzīga pieeja bija atzīti par šādu attiecību pamatprincipiem. Pēdējos gados Komisija ir pilnveidojusi pilsoniskās sabiedrības organizāciju un citu interesentu līdzdalības politiku, īpaši pieņemot dokumentus „Baltā grāmata par Eiropas pārvaldību” un „Vispārējie principi un pamata prasības attiecībā uz apspriedēm ar ieinteresētajām personām”.

Apņemšanās pavērt plašākas iespējas ieinteresētajām personām aktīvi piedalīties ES politikas veidošanā ir viens no mērķiem, kas ietverts dokumentā „Stratēģiskie mērķi 2005.-2009. gadam”, ar ko Eiropas Komisija uzsāka programmu „Partnerība Eiropas atjaunošanai”¹⁵. Šajā kontekstā Komisija īpaši uzsvēra, ka „partnerības idejai ir raksturīga viedokļu apmaiņa un līdzdalība”.

NB. Sīkāki piemēri par to, kā dažādās jomās ir strukturēta sadarbība starp pilsonisko sabiedrību un Komisiju, ir sniegti 1. pielikumā.

4. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU UN POLITISKIE PAMATDOKUMENTI NARKOTIKU APKAROŠANAS JOMĀ

Kaut arī nav kopējas Eiropas narkotiku apkarošanas politikas, kā, piemēram, ir kopēja lauksaimniecības politika, laika gaitā ir kļuvis skaidrs, ka, dalībvalstīm darbojoties atsevišķi, nevar vērienīgi un kompleksi risināt narkotiku problēmu, bet ir vajadzīga arī efektīva sadarbība ES līmenī. Šā iemesla dēļ ES ir izstrādājusi kopēju pieeju, kas ietverta ES narkotiku apkarošanas stratēģijā un ES rīcības plānos. Turklāt noteiktas juridiskās normas Līgumos ir drošs pamats Eiropas darbībai, lai papildinātu to, kas ir veikts dalībvalstu līmenī.

Ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu Kopienai piešķirtās pilnvaras¹⁶ ļauj Kopienai nozīmīgi darboties narkotiku apkarošanā dažās jomās, piemēram, naudas atmazgāšanas, narkotiku prekursoru tirdzniecības un sabiedrības veselības aizsardzības jomā. Veselības aizsardzībā Kopiena papildina dalībvalstu rīcību, ar ko mazina narkotiku nodarīto kaitējumu veselībai, ietverot arī informāciju un preventīvus pasākumus. Kopienas tiesību aktu piemēru vidū ir saskaņā ar EK Līguma 57. pantu pieņemtā Direktīva par naudas atmazgāšanas novēršanu, saskaņā ar 95. pantu pieņemtā Regula par narkotisko vielu prekursoriem un saskaņā ar 152. pantu sniegtais Padomes Ieteikums, lai novērstu un mazinātu kaitējumu, ko veselībai nodara atkarība no narkotikām. Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (EMCDDA) ir Kopienas aģentūra, kas nodibināta, pamatojoties uz EK Līgumu.

Līguma par Eiropas Savienību (ES Līgums) VI sadaļā noteiktā sadarbības attīstība brīvības, drošības un tiesiskuma telpas radīšanas nolūkā aptver arī narkotiku apkarošanu. Tās ir dalītas kompetences jomas, kurās gan Komisijai, gan dalībvalstīm ir iniciatīvas tiesības. ES tiesību aktu piemēru vidū ir pamatlēmums par narkotiku tirdzniecību, kas pieņemts, pamatojoties uz

¹⁴ OV C 63, 5.3.1993.

¹⁵ COM(2005) 12, galīgā redakcija.

¹⁶ Skatīt: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/treaties/index.htm> (Līgumu teksts).

ES Līguma 31. un 34. pantu (VI sadaļa)¹⁷, un Padomes Lēmums par jaunām psihoaktīvām vielām, kas pieņemts, pamatojoties uz ES Līguma 29., 31. un 34. pantu (VI sadaļa)¹⁸.

5. PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS INTERESENTI NARKOTIKU APKAROŠANAS JOMĀ

Zaļā grāmata ir pirmais mēģinājums narkotiku apkarošanas jomā veidot dialogu ar Eiropas pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Ir daudzi iemesli, kādēļ pilsoniskā sabiedrība būtu ciešāk jāiesaista politikas plānošanā, īstenošanā un novērtēšanā. Apspriešanās un dialogs ar pilsonisko sabiedrību un citiem interesentiem politikas izveides posmā palīdz uzlabot politikas rezultātu un veicināt interesentu līdzdalību. Pilsoniskā sabiedrība parasti uztver ES kā attālu subjektu. Turklāt tām bieži trūkst infrastruktūras un zināšanu, lai aktīvi darbotos Eiropas līmenī. Taču uz pilsonisko sabiedrību bieži gulst nozīmīga atbildība par ES narkotiku apkarošanas rīcības plānā noteikto pasākumu ieviešanu vietējā līmenī, īpaši lai sasniegtu preventīvo pasākumu, kā arī narkotiku lietotāju atveseļošanas un rehabilitācijas mērķus. Pilsoniskā sabiedrība darbojas kā pakalpojumu sniedzēja šajā jomā vai tajā nodarbināto speciālistu pārstāve. Nevalstiskās un dažāda veida brīvprātīgās organizācijas nereti spēj rast inovatīvu pieeju, balstoties uz reālu sapratni par patiesi vajadzīgo. Daudzas pilsoniskās sabiedrības organizācijas nodarbojas ar narkotiku problēmas visvairāk skartajām grupām.

Jebkurā jomā pastāv liela pilsoniskās sabiedrības dalībnieku dažādība. Šī dažādība ir jāizmanto, veidojot struktūras, lai Eiropas līmenī apspriestos ar pilsonisko sabiedrību, bet tā ir jālīdzsvaro, raugoties, lai diskusijas būtu efektīvas un organizētas. Pilsoniskā sabiedrība narkotiku apkarošanas jomā bieži dalās filozofijas, ideoloģijas, morāles un zinātnes virzienos, un jebkurš nākamais solis pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanā ES līmenī nozīmē izvēlēties, kurus no tiem ietvert procesā un kāda veida ieguldījumu tie var sniegt. ES 2006. gada janvāra pilsoniskās sabiedrības konferences rezultāts nepārprotami liecina, ka ne uz vienu no šiem jautājumiem pagaidām nav skaidras atbildes.

Pastāv arī grupas un apvienības, kuras atbalsta vai citādi pārstāv narkotiku lietotājus vai viņu ģimenes, kā arī daudzi citi pilsoniskās sabiedrības dalībnieki, kuri, kaut arī tieši vai primāri nedarbojas narkotiku apkarošanas politikā, tomēr var dot vērtīgu ieguldījumu jebkurā dialogā. Tas īpaši attiecas uz tādām jomām, kā, piemēram, HIV/AIDS.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas parasti ir iesaistītas narkotiku pieprasījuma samazināšanā, bet nevajadzētu pārāk zemu vērtēt arī to nozīmi narkotiku piedāvājuma samazināšanā (piemēram, palīdzot apkarot vietējos narkotiku tirgus). Daudzām pilsoniskās sabiedrības apvienībām ir arī plaša pieredze, darbojoties narkotiku apkarošanā citās valstīs attīstības veicināšanas darba ietvaros.

6. TĀLĀKVIRZĪBA: DAŽĀDAS IESPĒJAS

Šī nodaļa balstās uz atgriezenisko informāciju, ko Komisija saņēma neformāli konsultējoties ar pilsonisko sabiedrību šīs Zaļās grāmatas sagatavošanas procesā, kā arī uz 2006. gada

¹⁷ Padomes 2004. gada 25. oktobra Pamatlēmums 2004/757/TI, ar ko paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā. OV L 335, 11.11.2004.

¹⁸ Padomes 2005. gada 10. maija Lēmums 2005/387/TI par informācijas apmaiņu, riska novērtējumu un kontroli attiecībā uz jaunām psihoaktīvām vielām. OV L 127, 20.5.2005.

pilsoniskās konferences secinājumiem. Abos gadījumos pilsoniskā sabiedrība pauda viedokli, ka īpaši svarīgs ir pastāvīgs strukturēts dialogs ar Komisiju.

Šajā dokumentā Komisija ierosina sabiedriskai apspriešanai divas šāda dialoga organizēšanas iespējas, proti, 1) pilsoniskās sabiedrības narkotiku apkarošanas forums un 2) esošo tīklu tematiska sasaiste.

6.1. Pilsoniskās sabiedrības narkotiku apkarošanas forums

Pilsoniskās sabiedrības forums būtu plaša platforma strukturētam dialogam, bet vienlaikus līdzdalība tajā ir jāierobežo, lai tas būtu pārvaldāms un sniegtu operatīvus rezultātus. Mērķis ir nevis izveidot pilsoniskās sabiedrības asambleju, kas būtu dažādu ideoloģiju platforma, bet gan radīt praktisku instrumentu, lai ar praktisku padomu atbalstītu politikas formulēšanu un īstenošanu.

Forums nebūtu Komisijas formāla struktūra, bet nodrošinātu regulāru neformālu apspriežu platformu. Diskusiju tematus galvenokārt noteiktu atbilstoši ES rīcības plānam, lai gan nevajadzētu izslēgt arī citus vispārējo interešu tematus saistībā ar narkotikām. Forumam nevajadzētu nedz aizstāt, nedz arī dublēt diskusijas, kas jau notiek starp pilsonisko sabiedrību un dalībvalstu vai vietējām valdībām. Uzmanības centrā būtu Eiropas pievienotā vērtība.

Būtu jānodrošina dažādo dalībnieku un dažādu politikas iespēju līdzsvars, lai izvairītos no vienpusīgiem viedokļiem.

Forumu vadītu Komisija, kas būtu arī atbildīga par dažādiem praktiskiem aspektiem un darba nepārtrauktības nodrošināšanu.

Līdzdalība forumā būtu nosakāma uz ierobežotu laiku. Dalībniekiem būtu jāatbilst noteiktiem līdzdalības kritērijiem. Šeit sniegts šo kritēriju saraksts, kas nav pilnīgs.

- Organizācijai ir jāatbilst 2. punktā definētajam *pilsoniskās sabiedrības jēdzienam*.
- Organizācijas galvenajai bāzei ir jāatrodas kādā ES dalībvalstī vai kandidātvalstī. Atbilstošos gadījumos var piedalīties arī Eiropas kaimiņattiecību politikā iesaistīto valstu organizācijas.
- Prioritāti piešķirs tādām organizācijām, kuras ir izveidotas starpvalstu tīkla veidā, kurš aptver vairākas dalībvalstis un/vai kandidātvalstis.
- Organizācijas darbības centrā ir jābūt narkotiku apkarošanas pasākumiem. Būtu jāizvēlas organizācijas, kas darbojas tieši atšķirīgos aspektos (piemēram, ārstēšana un profilakse), lai aptvertu plašu narkotiku problēmu loku.
- *Ticamība*: organizācijām ir jāsniedz skaidrs savu līdzšinējo darbību apraksts.
- *Pārstāvība*: organizācijām ir jābūt atzītām par tādām, kuras spēj oficiāli paust to pilsoņu viedokli, uz kuru pārstāvību tās pretendē.

Šo kritēriju ietvaros Komisija izraudzīs foruma dalībniekus, pamatojoties uz atklātu uzaicinājumu pēc tam, kad būs saņemtas un analizētas atsauksmes par šo Zaļo grāmatu, un publicēts Komisijas ziņojums.

6.2. Esošo tīklu tematiska sasaiste

Dažādu tīklu tematiska sasaiste varētu būt pilsoniskās sabiedrības foruma izveides alternatīva vai papildinājums. Eiropā darbojas daudzi tīkli, kuri attiecas uz narkotiku problēmām. Nereti tie ļoti efektīvi nodrošina informācijas apmaiņu dalībnieku vidū par labāko praksi, efektīviem risinājumiem utt., tajā pašā laikā izplatīšana ārpus tīkla, arī atgriezeniskā saite ar Komisiju bieži vien būtu jāuzlabo.

Sadarbības izveide, savienojot tīklus atbilstoši kopīgiem tematiem, varētu būt neformāls, viegls un izmaksu ziņā efektīvs veids, kā strukturēt informācijas plūsmas un veicināt efektīvu apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību.

Viens no tematisko tīklu mērķiem būtu palīdzēt Komisijai – un tādējādi arī dalībvalstīm un pārējām Eiropas institūcijām – jautājumos, kuros nepieciešama īpaša pieredze vai speciālas zināšanas tajās jomās, kurās tie varētu sniegt pievienoto vērtību. Ciktāl tie būtu atzīstami par reprezentatīviem, tie varētu arī darboties kā kontaktvietas attiecībās ar Komisiju. Kontaktvietas varētu arī izmantot, lai sadarbībā ar Komisiju noskaidrotu iespējamās Kopienas finansējuma avotus un sniegtu šo informāciju saviem dalībniekiem.

Praktisks šādu tīklu sasaistes piemērs varētu būt narkomānijas ārstniecības jomā, kur Eiropas tīklos, kas saista terapeitiskās kopienas, aizvietotājterapiju, narkomānijas ārstniecības speciālistus utt., varētu apspriest pilsoniskās sabiedrības viedokli par ārstniecības pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kā arī pozitīvo pieredzi (ES rīcības plāna 12. mērķis). Diskusijas varētu notikt dažādos veidos (viedokļu apmaiņa tīmeklī, sanāksmes u.c.).

7. SECINĀJUMI

Saskaņā ar ES narkotiku apkarošanas rīcības plānu šajā Zaļajā grāmata ieskicēti galvenie uzdevumi, kas jāveic, lai panāktu labāku sadarbību ar pilsonisko sabiedrību. Sniegtas vairākas iespējas, kas jāapspriež, veidojot Komisijas un pilsoniskās sabiedrības starpā strukturētāku un pastāvīgu dialogu narkotiku politikas jautājumos, un ieteikti iespējamie risinājumi.

(1)	Komisija vēlētos saņemt piezīmes, viedokļus un idejas par to, kā attīstīt dialogu narkotiku jautājumā starp Komisiju un pilsonisko sabiedrību, un īpaši atbildes uz šādiem jautājumiem.
(2)	Kāds ir jūsu viedoklis par šajā Zaļajā grāmatā ieskicēto Pilsoniskās sabiedrības forumu narkotiku jautājumā, par tā lietderību, pievienoto vērtību vai trūkumiem? Vai jūs piekrītat galvenajiem ierosinātajiem elementiem?
(3)	Kāds ir jūsu viedoklis par to, kāds labums, pievienotā vērtība vai trūkumi ir šeit ieskicētajai esošo tīklu tematiskai sasaistei un kādai tematikai to varētu piemērot? Vai jūs piekrītat galvenajiem ierosinātajiem elementiem?
(4)	Vai jūs pilsoniskās sabiedrības forumu un esošo tīklu tematisko sasaisti uzskatāt par savstarpēji papildinošiem vai alternatīviem risinājumiem? Lūdzu, precizējiet, kā katrā gadījumā veidojama organizācija?
(5)	Vai, jūsuprāt, kāds no šeit pievienotajā pielikumā sniegtajiem apspriešanās prakses piemēriem ir īpaši nozīmīgs, lai, strukturējot dialogu par narkotikām, to izmantotu par pamatu, ja jā, tad kāpēc?

(6)	Vai un kāda iemesla dēļ jūs dotu priekšroku citai, šajā Zaļajā grāmatā neminētai iespējai? Ja jā, lūdzu, izklāstiet sīkāk.
(7)	Vai jūsu organizācija vēlētos piedalīties strukturētā dialogā ar Eiropas Komisiju?

PIELIKUMS

Piemēri, kas raksturo Komisijas sadarbību ar pilsonisko sabiedrību.

Komisija jau ilgu laiku mēdz apspriesties un īsteno dialogu ar pilsonisko sabiedrību un ir radusi daudzus veidus, kā to darīt. Še turpmāk sniegti daži konkrēti dialoga organizācijas piemēri. Komisija vēlētos uzzināt, kā citu jomu pašreizējā prakse būtu izmantojama, lai strukturētu dialogu jautājumos, kas attiecas uz narkotikām.

1. Konsultēšanās, izmantojot tīmekli

Ieviešot konsultēšanās standartu minimumu, lai nodrošinātu, ka konsultēšanās ar dalībniekiem notiek caurskatāmi un saskaņoti, Komisija ir izveidojusi tīmeklī vienotu piekļuves vietni ar nosaukumu „Jūsu balss Eiropā”¹⁹. Papildus konsultēšanās iespējām vietne sniedz arī iespēju diskutēt par Eiropas politiku, kā arī sniegt informāciju un Komisijai saņemt atsauksmes. To var izmantot arī, lai pieteiktos uz informāciju par turpmākajām apspriedēm un debatēm.

2. Atklātā apspriešanās ar šādiem interesentiem; nepieciešama reģistrācija

Tirdzniecības ģenerāldirektorāts ir izveidojis modeli, lai ar tīmekļa palīdzību interesentu vidū varētu noritēt atklātas apspriedes. Process tika sākts 1998. gadā, un dialogs ir atvērts bezpeļņas pilsoniskās sabiedrības organizācijām ES un kandidātvalstīs. Procesa mērķis ir apspriesties plašā lokā, risināt tirdzniecības politikas jautājumus, uzlabot tirdzniecības politikas izstrādi un pārskatāmību.

Dalībnieki tiek lūgti reģistrēties īpašā datu bāzē, ko izmanto arī saziņai ar dalībniekiem.

3. Pilsoniskās sabiedrības pārstāvības (NVO) tīkls

Kopienas aktīvas Eiropas pilsonības veicināšanas rīcības programmas ietvaros Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts atbalsta daudzas un dažādas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras cenšas veicināt pilsoņu līdzdalību Eiropas projektā. Šādas organizācijas ietver NVO, platformas, tīklus, arodbiedrības, ideju laboratorijas, vispārēju Eiropas interešu asociācijas un federācijas. Šādā kontekstā Komisija ir izveidojusi neformālu tīklu Eiropas līmenī un organizē regulāras sanāksmes, lai apspriestu galvenos aktīvas pilsonības jautājumus. Šīs sanāksmes ir paredzētas informācijas un ideju gūšanai, lai izvērstu pilnīgāk strukturētu visu attiecīgajā jomā īstenoto ierosmju ietekmes analīzi. Tīkls nodrošina arī forumu horizontālu jautājumu risināšanai.

Nodarbinātības, sociālo lietu un iespēju vienlīdzības ģenerāldirektorāts ir atbildīgs par sasaisti ar 1995. gadā izveidoto Eiropas sociālo NVO platformu. Attiecīgo NVO grupa sapulcējās ar mērķi organizēt NVO forumu, lai apspriestu Zaļo grāmatu par Eiropas sociālo politiku. Šī sadarbība turpinājās neformāli, un rezultātā radās kopēja nostāja attiecībā uz priekšlikumu par Eiropas Sociālas politikas forumu.

Tagad grupā ir 39 dalīborganizācijas, kas darbojas sociālajā jomā. Ar šo dalībnieku starpniecību forums pulcē aptuveni 1700 organizācijas, apvienības un citas brīvprātīgas

¹⁹ Skatīt: http://europa.eu.int/yourvoice/index_en.htm

vietējā, reģionālā un Eiropas līmeņa struktūras, kas plašā diapazonā pārstāv pilsonisko sabiedrību.

4. Divu līmeņu forumu kombinācija

4.1. Veselības politikas forums un Atklātais forums

Sabiedrības veselības jautājumi ar pilsonisko sabiedrību tiek apspriesti divos līmeņos, un tie ir ES Veselības politikas forums un Atklātais forums.

ES Veselības aizsardzības politikas forums ir radies to konsultāciju rezultātā, ko Komisija īstenoja saskaņā ar Paziņojumu par veselības aizsardzības stratēģiju Eiropā un priekšlikumu Kopienas sabiedrības veselības aizsardzības programmai²⁰. Veselības aizsardzības forums pulcē Eiropas jumta organizācijas, kas pārstāv ieinteresētās personas veselības aprūpes jomā, lai nodrošinātu ES veselības aizsardzības stratēģijas pārredzamību un atbilstību sabiedrības interesēm. Forums notiek divas reizes gadā Briselē, raugoties, lai būtu aptvertas četras organizāciju grupas:

1. nevalstiskās organizācijas, kas darbojas sabiedrības veselības aizsardzības jomā, un pacientu organizācijas;
2. organizācijas, kas pārstāv veselības aizsardzības speciālistus, un arodbiedrības;
3. veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji un veselības apdrošināšanas sabiedrības;
4. nozares ar īpašām interesēm veselības aizsardzības jautājumos.

Pašlaik ir 50 Eiropas dalīborganizācijas. Tām savukārt ir dalīborganizācijas visās ES dalībvalstīs vai to lielākajā daļā. Organizācijas, kuras nav Veselības aizsardzības foruma dalībnieces, bet interesējas par tā darbu, pēc to lūguma var iekļaut kādā organizāciju datu bāzē un saņemt informāciju (protokolus, konsultācijas utt.) par politikas foruma darbu.

Atklātais forums Veselības aizsardzības politikas foruma darbību izvērs plašākā interesentu lokā, galvenokārt dalībvalstu līmenī, konferenču un izstāžu veidā. Mērķis ir radīt platformu tīkla darbam un domu apmaiņai, īpaši ietverot tās grupas un organizācijas, kuras parasti nepiedalās ES politikas veidošanā. Atklāto forumu otrreiz organizēja 2005. gada novembrī, un tajā piedalījās aptuveni 370 dalībnieki.

4.2. Ideju laboratorija HIV jautājumā un Pilsoniskās sabiedrības forums

Komisija ir izveidojusi koordinējošu struktūru, lai palīdzētu īstenot HIV/AIDS apkarošanas politikas pasākumus Eiropā. Tā ietver HIV/AIDS apkarošanas ideju laboratoriju un HIV/AIDS pilsoniskās sabiedrības forumu.

Ideju laboratorijā ir dalībvalstu, kandidātvalstu un EEZ valstu pārstāvji. Papildus piedalīties apspriedēs novērotāju statusā tiek aicinātas pilsoniskās sabiedrības, starptautisko organizāciju, Baltkrievijas, Moldovas, Krievijas, Šveices un Ukrainas pārstāvji.

²⁰ COM(2000) 285, galīgā redakcija.

HIV/AIDS apkarošanas pilsoniskās sabiedrības forumā piedalās 30 NVO un pilsoniskās sabiedrības organizācijas no visas Eiropas. Forumā mērķis ir pastiprināt neformālās konsultācijas ar pilsonisko sabiedrību, tas sniedz konsultācijas un, komentējot Sabiedrības veselības aizsardzības programmas priekšlikumus, politiku un darbības prioritātes, noskaidro HIV/AIDS politikas galvenos jautājumus. Forums nav Komisijas formāla struktūra, taču Komisija organizē sanāksmes un kompensē ceļa izdevumus. Līdzdalību iegūst, iesniedzot pieteikumu; dalībniekus izraugās Komisija.

Dalībniekiem ir jābūt pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuru darbības centrā ir HIV/AIDS problēmas, un kuras ir pacientu organizācijas, NVO, kas nodarbojas ar attiecīgām mērķa grupām, vai Eiropas tīkls. Tām ir pietiekami jāpārstāv attiecīgā joma, un tām ir jābūt labiem sakariem ar citām NVO, lai tās varētu sniegt skaidru pārskatu par dalībvalsts stāvokli un attiecīgajā jautājumā būtu izmantojamas kā kontaktorganizācijas²¹.

²¹ Skatīt: forum.europa.eu.int/Public/irc/sanco/ehf/library.